

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

Štev. 7 (No. 7).

Chicago, Juli, 1907

Leto II. (Vol. II.)

POZOR!

Vsi dopisi na uredništvo in upravnništvo naj se pošiljajo pod naslovom: "Proletarec", 683 Loomis St., Chicago, Ill.

VSEM SODRUGOM NA ZNANJE.

Sodr. Frank Petrič je sedaj na agitacijskem potu po vseh Združ. drž. Pooblaščen je pobirati naročnino za "Proletarca", kakor tudi sprejemati oglase in ustanoviti socialistične klube. Vsem sodrugom ga toplo priporočamo.

Osrednji odbor
Jugosl. socialistične zveze.

KJE SO VZROKI?

Danes so naskočili farani župnišče fare sv. Vida v Clevelandu. Župnik Vid Hribar je dal aretirati 30 demonstrantov.

*Brzjavka
chikaških dnevnikov.*

Tako so poročali chikaški dnevniki v brzjavnem stilu o naskoku Slovencev v Clevelandu na župnišče fare sv. Vida.

Kje so vzroki??

Naš slovenski narod je poznan, da slepo verjame duhovniku, da ga uboga, ker ga s natra za bitje, ki ima čeznaravno moč. Še precejšnji del našega naroda verjame, da zna duhovnik delati točo, da lahko prepodi nevihto ali da izmoli človeka, ki mu dela zrago, da dotični človek tekom enega leta umrje.

Nasprotno pa tudi duhovniki, izvzemši neznatno število, niso nikdar nič storili, da bi vero v čeznaravno moč duhovnika v narodu omejili. Nekateri duhovniki so šli in gredo še dandanes tako daleč, da to vero v narodu še gojijo, ker vedo, da se dá ljudstvo skubiti dobro, ako se boji čeznaravne moči duhovnika.

Kaj je vendar bilo v Clevelandu vzrok, da se Slovenci niso bali čeznaravne sile duhovnika, ne hudiča, ne birača in so naskočili farovž? Strah, da bi jih župnik lahko "panal" ali izmoli, je gotovo izgina med njimi, ker drugače bi se ne bili lotili farovža z poleni in kamenjem. Tudi hudič, zadnja ura in drugi privezki vruga so zgubili svojo strahovalno silo, ker se je narod vzdignil proti svojemu župniku.

Zakaj?

Na to vprašanje je težko odgovo-

riti direktno, ker nam niso znane podrobnosti iz Clevelanda.

Vzlic temu bomo tudi tukaj s splošnim odgovorom zadeli v črno.

Duhovnik, ki živi, kolikor je sploh človeku mogoče, živeti po Kristovih naukih, ima še dandanes v vernem slovenskem narodu veliko zaslonbo. Narod ga uboga in mu dá radovoljno, česar le njegovo srce poželi. Naobratno pa narod, ker se je pričel zavedati, ne uboga več duhovnika, ki nekatere nauke Krista nosi le na jeziku.

Krist je posebno ostro bičal lakomnost, sploh nabiranje zakladov in posvetnega bogatstva. "Moje kraljestvo ni tega sveta", je rekel Krist.

In duhovniki? Malo izjem je med njimi, ki bi se dandanes ne pulili za tolar kakor kak borzni špekulant. Za vero se jim ne gre, ampak le za bירו. In tak nastop duhovnikov dela hudo kri v narodu, privede narod tako daleč, da rabi silo proti svojemu duhovniku, ako noče prostovoljno umakniti se.

Sedaj se pa na pozorišču pokazeta policaj in sodišče, da kaznujeta narod, ker je rabil silo proti svojemu župniku.

Mesto, da bi zaprli duhovnika, ki je pravi vzrok nemirov, pa zapro in kaznujeta narod, ki je le učinek tega vzroka.

Zakaj? No, ker se današnji zakoni tako glasé.

Dandanes se ne kaznuje tistega, ki je provzročil učinek, ampak tistega, ki je vsled vzroka zavišil učinek.

Gospodje duhovniki tudi to dobro vedo in radi tega narod toliko časa provocirajo in dražijo, da narodu vskipi kri, da se že na tem svetlu s pomočjo zakonov maščujejo nad njim, da ponižajo dotične, ki so imeli toliko poguma, da so jim odpovedali slepo pokorščino.

Ako hoče narod ukrotiti svoje duhovnike, pripeljati jih na pot pravega krščanstva, ki ne pozna nič čeznaravnega in mističnega in ki se popolnoma loči od čudodelnega rimsko katoliškega cerkvenega krščanstva, potem naj narod ne rabi sile proti njim, ampak zadrigne naj denarno mošnjo.

To je naj najboljši pripomoček proti duhovnikom, ki imajo verski nauk — krščanstvo za molzno kravo.

Slovenci, ne dajte centa duhovniku in duhovnik se bo poboljšal,

ako v njem že vse dobro ni zamrlo. Omega.

KAJ JE SOCIALIZEM?

Nasprotniki socializma, posebno najeti hlapeci kapitalizma v cilindru in kuti, oznanjujejo v svet, da hočejo socialisti edino s surovo silo strmoglaviti današnjo človeško družbo in da odobravajo političen umor.

Priznamo, da kjer je ves narod v revoluciji, n. pr. v Rusiji, da se tudi socialisti napram reakciji poslužijo sile. Ali s la ni socialističen nauk. Vsi socialistični pisatelji so še vedno pobijali surovo silo, ker pridobitve niso bile nikdar stalne, ako se jih je priborilo potom surove sile. Z druge strani pa tudi ni sila je lastnost socialistov, kajti zgodovina nas uči, da je prav "pohlevna" rimsko katoliška cerkev vselej rabila najsurovejšo silo, kadar se je šlo za nje interes.

Odkar ljudje vladajo ljudi, je bila sila na svetu: vojna, umor, napad. Zgodovina kar mrgoli teh žalostnih pojavov, ki so utisnili človeku — kot razumnemu bitju pečat sramote na njegovo čelo. Navadno se je sila rabila vedno od zgoraj, ki je odzodolaj vedno odzvala protiupor v podobi punta ali maščevanja.

Socializem ni zagovornik sile pač je pa nje odločen nasprotnik. Če je bil kedaj kak socialist obtožen surove sile, ga niso v to zapejlali socialistični nauki, temveč je to provzročila v notranjosti razburjena človeška narava, ki si v razburjenosti ni mogla z drugim pomagati kot s surovo silo.

Ali je bil Aristogeiton socialist? Ali je bil Brutus socialist. Ali so bili Danton, Marrat in Robiesprete socialisti? Ali so bili Puritanci, ki so obglavili angleškega kralja Karla I. socialisti? Ali so bili srbski častniki, ki so umorili srbskega kralja in kraljico, morda socialisti? Odgovorite h'navé, ki podtikate socialistom surovo slo!!!

Socializem ima za svojo podlago gospodarski nauk, ki pravi, da ima vsak človek-proizvajalec pravico do izdelkov, katere je izdelal. Vs — to je človeška družba, morajo na skrbeti, da otroci dobé dobro in skrbno vzgojo, da bolniki, starčki in za delo nesposobni ljudje dobé dobro oskrbo. Pri delu naj se uporabljajo stroji v največji meri, delavni čas naj se pa zniža na kolikor

največ mogoče nizko število ur. Svoboda vsakega človeka naj sega tako daleč, da ne omejuje svobode drugega človeka itd. itd.

Socialisti dobro vedo, da svojih zahtev ne morejo uresničiti s silo, ker bi uporaba sile, dokler so socialisti v manjšini, bilo nič drugega kot golo nasilje, zopet bi manjšina ukazovala večini, kako naj živi in ureduje svoje življenske potrebnosti. Dokler ni v ljudstvu globokega prepričanja vsaj v pretežni večini, da je socializem za človeško družbo neobhodno potreben, toliko časa je tudi socializiranje človeške družbe nemogoče in sicer tako, da bi socializirana človeška družba imela trajen obstanek.

Za uresničenje socialistične človeške družbe pa socialisti rabijo vsa druga sredstva kot brutalno silo. V dosego svojih ciljev se poslužujejo parlamenta, strokovnih društev, časopisja, knjžice in shodov. Socialisti agitirajo za revolucijo — za duševni preobrat v čeznaravno silo verujočo človeško dušo.

Orožje socialistov je uma svitli meč. In proti temu orožju so brezmočni dogme vseh ver, nauki profesorjev o narodni ekonomiji, ki pravijo, da se narodi le na podlagi "svobodne igre sil" povzdignejo do gospodarskega blagostana; brezmočni proti temu orožju so uniformirani morilci na debelo, policaji in vsa svojat, katero so najeli kapitalisti, da morijo in preganjajo socialiste.

In ker se tega zavedamo, bomo poskrbeli, da bomo luč resnice — socializma prižgali v sleherni koč, kjer prebivajo ljudje, ki trpé vsled modernega suženstva — kapitalizma. J. — ik.

— Če kak siromak uknade kos premoga z železniškega voza, ga obsodijo v težko ječo in prisilno delavnico. Vse drugače se pa postopa z ljudmi, ki imajo vpliv, če tudi zvrše ulom.

V Bo ie, Tex., so temperenčni fanatiki ulomili v železniški voz, v katerem so bile razne opojne piščice za klube. Blago je bilo vredno \$2.000. Ali temperenčni fanatiki so vse vničili.

Vzlic ulomu in vničenju tujega blaga se pa varuhom zakona še ne sanja, da bi izsledili zločince in jim pomagali do kazni.

Zločinci so pač vplivne osebe in takih se državni pravdniki in policija tudi v Teksasu radi ogibljejo.